

Achtergrond

Kinderen vormen als verkeersdeelnemers een kwetsbare groep. Ze zijn immers nog bezig om de vaardigheden te ontwikkelen waarmee ze uiteindelijk op verantwoorde wijze zelfstandig aan het verkeer kunnen deelnemen. Hun rol als zelfstandig verkeersdeelnemer beperkt zich bovendien tot die van voetganger en fietser, de meest kwetsbare vervoerswijzen. De vraag is hoe onveilig het voor kinderen in het verkeer is en of die veiligheid in de laatste jaren ook is veranderd. Zijn er verklaringen voor die veranderingen en zijn er nog verbeteringen mogelijk? Deze vragen worden in deze factsheet behandeld. Onder kinderen verstaan we hier 0 tot en met 14-jarigen. Voor meer achtergrondinformatie verwijzen we naar een uitgebreide literatuurstudie over de ontwikkeling van de verkeersveiligheid van kinderen (Rijk, 2008).

Welke maatregelen kunnen verdere verbeteringen brengen? Het merendeel van de ernstige verkeersongevallen van kinderen is het gevolg van een botsing met een gemotoriseerd voertuig. Botssnelheid is daarbij een van de belangrijkste factoren die de ernst van het letsel bepalen. Daarom blijft snelheidsreductie op plaatsen en tijdstippen waar kinderen en gemotoriseerd verkeer elkaar kunnen ontmoeten (in woonwijken, bij scholen, bij oversteekplaatsen), een van de speerpunten van een verkeersveiligheidsbeleid voor kinderen.

Naast risico's voor kinderen, is de ervaren verkeersveiligheid rondom scholen en op de schoolhuisroute reden voor ouders om kinderen met de auto te vervoeren. Maar eerlijkheidshalve moet gezegd worden dat de meest genoemde reden om kinderen met de auto te brengen en halen is, dat ouders doorrijden naar hun werk.

Kinderen hebben eigen spelregels

Of: Wat maakt kinderen kwetsbaar in het verkeer?

Jonge kinderen zijn erg **impulsief**. Ze laten zich gemakkelijk door allerlei dingen om hen heen afleiden. Ze kunnen onverwacht oversteken, de weg oprennen, op de fiets afslaan zonder om te kijken. Kinderen doen dus dingen die volwassenen niet verwachten.

Jonge kinderen hebben een beperkt **concentratievermogen**. Ze kunnen zich niet op meerdere dingen tegelijk concentreren. Ze zijn gefocust op één ding en hebben geen aandacht voor andere dingen. Hierdoor zien ze bijvoorbeeld wel hun vriendje aankomen, maar niet de naderende auto.

Heel jonge kinderen beschikken vaak over **onvoldoende kennis** om bepaalde verkeerstaken goed te kunnen uitvoeren. Zo goed mogelijk oversteken betekent voor hen vaak: zo hard mogelijk rennen. Door dit vaak te oefenen leren kinderen veilig verkeersgedrag.

Oudere kinderen weten vaak wel hoe het moet, maar in de praktijk passen ze het geleerde niet (altijd) toe.

Kinderen **zien en horen niet alles** even goed als volwassenen. Het lokaliseren van geluiden is voor kinderen nog moeilijk. Ze horen wel opvallende geluiden, maar misschien niet het geluid van de auto die het dichtst bij is. Kinderen hebben een 'kokerblik' en moeten dus hun hoofd echt links en rechts draaien om te kunnen zien wat er aan komt. Doen ze dat niet, dan zien ze naderend verkeer niet of te laat. Achterom kijken op de fiets is voor kinderen lastig.

Het **schatten van afstanden en snelheid** en daarmee het oversteken van een straat waar auto's rijden, is voor kinderen moeilijk.

Al bewegen kinderen graag en veel, hun **motorische vaardigheden** moeten nog ontwikkeld worden. Kinderen struikelen nog vaak en op de fiets slingeren ze en hebben ze moeite achterom te kijken. Na hun 8ste beheersen ze het fietsen beter, maar worden kinderen ook onvoorzichtiger.

Kinderen zijn **klein**: ze hebben niet altijd zicht op het overig verkeer en worden niet altijd opgemerkt door naderende automobilisten door bijvoorbeeld geparkeerde auto's, klike's etc.

LEEFTIJD	GEMIDDELDE LENGTE	HOOGTE PERSONAUTO	HOOGTE SUV
12	1.57		
10	1.45	1.50	1.65 – 1.75
8	1.35		
6	1.20		
4	1.05		

Kinderen hebben een **beperkt besef van gevaar** in het verkeer. Gebrek aan (praktijk)ervaring speelt daarbij een belangrijke rol. Bovendien hebben ze een **langere reactietijd**. Ze hebben tijd nodig om informatie te verwerken. Bovendien kunnen ze een eenmaal ingezette beweging moeilijk stoppen of aanpassen.

Wat betekent dat voor volwassenen?

Houd rekening met

- onverwachte handelingen van kinderen
- het feit dat kinderen de regels niet kennen of nog niet kunnen toepassen
- het feit dat kinderen klein zijn en over het hoofd gezien kunnen worden
- vooral spelende kinderen: ze letten (in veel gevallen) niet op het verkeer
- kinderen auto's niet of niet op tijd opmerken
- fietsende kinderen slingeren en onverwachte bewegingen kunnen maken

Anticipeer als er kinderen in de buurt zijn:

- pas uw snelheid aan. 30 km/uur is echt het maximum: bij scholen, speelplaatsen e.d. is stapvoets hard genoeg
- kijk goed uit of kinderen u zien en vertrouw er niet zonder meer op dat zij u gezien hebben
- kijk extra goed uit bij geparkeerde auto's, bloembakken, struiken, kliko's etc.

Kinderen in de auto vervoeren lijkt misschien het meest veilig, maar hiervan leert het kind niets. Kinderen leren al doende. Door het goede voorbeeld te geven en kinderen te vertellen hoe ze zich moeten gedragen en te wijzen op plekken waar ze extra op moeten letten, leren kinderen zich veilig te gedragen. Veel oefenen zorgt er bovendien voor dat uw kind, als het eenmaal naar het voortgezet onderwijs gaat – met grotere afstanden, nieuwe routes, fietsen in een groep – in ieder geval goed kan fietsen en veilig verkeersgedrag weet te vertonen. Door groepsdruk, hormonen en afleiding neemt het risico wel weet toe.....

U kent uw eigen kind het beste. Het ene kind kan eerder alleen naar school, dan het andere. Maar er komt een tijd dat brengen en halen geen optie meer is. Hoe meer u geoefend hebt met uw kind, hoe meer u erop vertrouwen kunt, dat uw kind het juiste gedrag zal laten zien.

Ontwikkeling

Vanaf een jaar of 3 – 4 leren kinderen dat ze rekening moeten houden met anderen. Ze willen spelen, met andere kinderen en ook buiten, maar hebben nog onvoldoende mogelijkheden rekening te houden met verkeer.

Vanaf 4 jaar gaan kinderen naar de basisschool. Leren fietsen kost veel moeite en vraagt alle aandacht en moeten ze in een beschermde omgeving leren, bijvoorbeeld de stoep of een autovrije straat. Maar ook lopen vraagt aandacht en kinderen worden snel afgeleid door allerlei dingen die ze onderweg tegenkomen en zien. Ze kunnen wel al beginnen met oefenen met uitkijken als ze onder begeleiding onderweg zijn. Maar op deze leeftijd zien en horen ze veel minder dan volwassenen.

Vanaf 6 jaar herkennen kinderen steeds beter de verkeersregels en leren ze zich meer in te leven in anderen. Het is belangrijk dat kinderen veel ervaring opdoen in het verkeer en dat ze het juiste verkeersgedrag aanleren, zoals hand uitsteken, kijken wat anderen van plan zijn en zelf opletten.

Vanaf 8 jaar richten kinderen zich steeds meer op leeftijdgenootjes en willen ze zelfstandig op stap. Ze leren steeds beter fietsen: fietsen en opletten tegelijkertijd lukt steeds beter en ze leren beter op andere verkeersdeelnemers te letten. Maar ze zijn nog steeds snel afgeleid en speelt.

Vanaf 10 jaar wordt de actieradius steeds groter. Kinderen kunnen het verkeer begrijpen en verantwoordelijkheid dragen voor hun gedrag. Vanaf 11 jaar ontwikkelen kinderen een beter inschattingsvermogen.